de Rechtspraak

Richtlijnen aanstellen curatoren in faillissementen en benoeming bewindvoerders in surseances van betaling

Versie 1 januari 2023

Voor u liggen de richtlijnen voor de aanstelling van curatoren in faillissementen en de benoeming van bewindvoerders in surseances van betaling.

Vanaf 1 januari 2023 gelden nieuwe richtlijnen voor de aanstelling en/of/ benoeming van curatoren in faillissementen, bewindvoerders in surseances van betaling, bewindvoerders in schuldsaneringen (WSNP) en voor herstructureringsdeskundigen en observatoren in de WHOA-procedure. Deze richtlijnen zijn een nadere uitwerking van de implementatie van de Europese richtlijn herstructurering en insolventie (2019/1023). De richtlijnen zijn, na intensief overleg met betrokken organisaties, vastgesteld door Recofa, het landelijk overlegorgaan van rechters-commissarissen in faillissementen en surseances van betaling en bekrachtigd door het LOVT.

Versie 1 januari 2023

Vooropgesteld

- Waar hierna wordt gerefereerd aan “curatoren” wordt bedoeld: curatoren in faillissementen en bewindvoerders in surseances van betaling. Waar hierna wordt gerefereerd aan “faillissementen” wordt bedoeld: faillissementen en surseances van betaling;
- De Rechtspraak hanteert geen landelijke lijst van aan te stellen curatoren, in faillissementen en bewindvoerders in surseances van betaling, gezien de lokale verschillen in de arrondissementen. De arrondissementen zijn verschillend, zowel in omvang als in soort zaken als in sociaal geografisch opzicht. Voorts is het noodzakelijk dat de rechtbank ervaring heeft met de kennis, kunde, werkwijze en ervaring van de curatoren teneinde tot een uitgebalanceerde keuze te kunnen komen bij de aanstelling van een curator, zie ook hierna;
- Curatoren kunnen door alle rechtbanken worden aangesteld, maar zij kunnen slechts in één arrondissement, het arrondissement van vestiging, op de lijst van aan te stellen curatoren staan;
- In uitzonderlijke situaties kan de rechtbank in een individueel faillissement besluiten (tijdelijk) een (tweede) curator aan te stellen die op geen enkele lijst van aan te stellen curatoren staat. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn wanneer een faillissement specifieke expertise vereist;
- Bij omzetting van een WSNP in een faillissement na een tussentijdse beëindiging van de WSNP ex artikel 350 Fw. kan de rechtbank beslissen een curator aan te stellen die niet op de lijst van aan te stellen curatoren staat, maar expertise heeft als bewindvoerder WSNP;
- Plaatsing op de lijst geeft geen recht op aanstelling;
- De rechtbank stelt de lijst van aan te stellen curatoren samen en bepaalt wie daar op komt.

Criteria om op de lijst van aan te stellen curatoren te worden geplaatst in het arrondissement van vestiging

Geschiktheidscriteria

- De verzoeker is tenminste anderhalf jaar ingeschreven als advocaat;
- De verzoeker heeft in ieder geval de in de beroepsopleiding bestaande opleidingen betreffende het insolventierecht en het jaarrekeningenrecht met goed gevolg afgelegd;
- De verzoeker dient een VOG profiel 55 over te leggen dat niet meer dan drie maanden oud is;
- De verzoeker dient, in overleg met de rechtbank, één van de volgende opleidingen met succes binnen vijf jaar na plaatsing op de lijst (dan wel binnen twee jaar na plaatsing op de lijst wanneer de eerste beëdiging als advocaat meer dan zeven jaar voor eerste plaatsing op de lijst heeft plaats gevonden) af te ronden:
    - Insolad opleiding (Grotius specialisatieopleiding Insolventierecht); of
    - CPO insolventierecht voor curatoren (Radboud Universiteit Nijmegen);
    - Dan wel een vergelijkbare opleiding die door Recofa is goedgekeurd, welke opleiding minimaal zes maanden zal duren met huiswerkopdrachten en mondeling examen;
- De verzoeker is niet in een ander arrondissement geplaatst op de lijst van aan te stellen curatoren, noch is een verzoek daartoe aanhangig. In geval van een voorgenomen verhuizing van het arrondissement van vestiging van de curator is het mogelijk om een verzoek in te dienen bij een arrondissement terwijl de curator nog op de lijst van een ander arrondissement staat;
- De verzoeker heeft voldoende relevante ervaring in civielrechtelijke zaken en relevante ervaring in faillissementen, bijvoorbeeld door werkzaamheden te hebben verricht in faillissementen van een kantoorgenoot;

- De verzoeker is werkzaam op een kantoor, waar minstens één andere curator werkzaam is die op de lijst van aan te stellen curatoren uit het arrondissement van vestiging is geplaatst;
- De verzoeker stelt samen met zijn kantoor een concreet individueel begeleidingsplan op, met in ieder geval de ontwikkeldoelen en de wijze waarop de kwaliteit van de verzoeker wordt ontwikkeld en geborgd, en legt dat vóór plaatsing ter goedkeuring aan de rechtbank voor, tenzij de verzoeker in een ander arrondissement onvoorwaardelijk op de lijst van aan te stellen curatoren staat**;**
- De verzoeker voldoet aan de wettelijke regels en richtlijnen die gelden voor advocaten alsmede aan de door de Nederlandse orde van advocaten opgestelde aanvullende gedragsregels;
- De verzoeker machtigt de deken van de Raad van de orde tot het aan de rechters-commissarissen verschaffen van inlichtingen over klachten, maatregelen of feiten die onder meer de integriteit van de curator betreffen. De deken zal worden verzocht een kopie van deze inlichtingen steeds te sturen aan de curator. Een verzoeker uit een andere beroepsgroep verstrekt die machtiging aan zijn toezichthouder. Deze toezichthouder zal worden verzocht een kopie van deze inlichtingen steeds te sturen aan de curator. De verzoeker zal evenwel eventuele klachten, maatregelen of feiten ook proactief aan de rechter-commissaris melden;
- De verzoeker draagt zorg voor een voldoende beroepsaansprakelijkheidsverzekering;
- De verzoeker is sociaal- en slagvaardig en beschikt over voldoende onderhandelingsvaardigheden;
- Niet-advocaten dienen tenminste anderhalf jaar lid te zijn van een beroepsgroep waar een vergelijkbaar gereguleerd toezicht bestaat, zoals bij advocaten. In afwijking van het eerste liggende streepje, dienen zij aan te tonen voldoende aantoonbare relevante werkervaring en opleiding te hebben. Voor het overige gelden voor niet-advocaten dezelfde voorwaarden als hiervoor genoemd;
- Er wordt gestreefd naar een zo divers mogelijke samenstelling van de lijst van aan te stellen curatoren.

Criteria plaatsing op de lijst

- De rechtbank dient er voldoende vertrouwen in te hebben dat de verzoeker voldoet aan de voornoemde geschiktheidscriteria**;**
- Verzoeker meldt zich aan bij de rechtbank in het betreffende arrondissement, waarbij een formulier dient te worden ingevuld (**Formulier Curator**);
- De rechtbank kan een maximum stellen aan het aantal curatoren dat op de lijst van aan te stellen curatoren wordt geplaatst.

Verdere factoren toelating en aanstelling

- De rechtbank kan een maximum stellen aan het aantal curatoren (per kantoor) dat op de lijst van aan te stellen curatoren wordt geplaatst rekening houdend met de aard, ervaring en praktijk van het kantoor waarbij de curatoren werkzaam zijn, alsmede het aantal uitgesproken en te verwachten aantal uit te spreken faillissementen;
- De rechtbank zal een verzoek tot plaatsing op de lijst van aan te stellen curatoren honoreren, wanneer zij uitbreiding / wijziging van de lijst van aan te stellen curatoren wenselijk acht, mede gelet op het aantal uitgesproken en te verwachten aantal uit te spreken faillissementen, geografische spreiding van curatoren en faillissementen en kennis en ervaring van de curatoren op de lijst.

Voorlopige plaatsing op de lijst

- De verzoeker kan door de rechtbank, indien het verzoek is gehonoreerd, voor twee jaar voorwaardelijk op de lijst van aan te stellen curatoren worden geplaatst;
- Gedurende deze twee jaar wordt de beginnende curator in beginsel aan twee vaste rechters-commissarissen (RC's) 'gekoppeld'. In alle faillissementen die aan de beginnende curator worden toegedeeld, wordt één van deze twee RC's als toezichthouder aangesteld. Deze RC's krijgen op deze manier een goed zicht op het functioneren van de beginnende curator;
- Na het bericht van de voorwaardelijke plaatsing van de beginnende curator op de lijst, wordt er een kennismakingsgesprek met de betreffende RC's gepland;
- Na ongeveer een jaar volgt er een evaluatiegesprek, welk gesprek los staat van het kantoorgesprek, zie hierna. Voorafgaand daaraan wordt door de RC's een agenda toegestuurd met te bespreken aandachtspunten;
- In het daarop volgende jaar wordt door de RC's bezien of de beginnende curator zich zodanig ontwikkelt dat zijn voorwaardelijke plaats op de curatorenlijst kan worden omgezet in een vaste;
- Afgesloten wordt met een eindgesprek, welk gesprek los staat van het kantoorgesprek, zie hierna;
- De inhoud van elk gesprek wordt per brief bevestigd. Ook de begeleider vanuit het kantoor van de beginnende curator wordt bij de gesprekken betrokken, omdat het van belang is de communicatie omtrent de ontwikkeling van de beginnend curator transparant te houden;
- De rechtbank kan bepalen dat binnen twee jaar de voorwaardelijke plaatsing op de lijst van aan te stellen curatoren wordt omgezet in een onvoorwaardelijke plaatsing.

Continuering plaatsing op de lijst

- De curator dient werkzaam te zijn op een kantoor waarbij één of meer andere op de curatorenlijst geplaatste curatoren, één of meer andere advocaten werkzaam zijn én één of meer faillissementsmedewerkers verbonden zijn. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen kan (tijdelijk) dispensatie worden verleend voor deze eis, waarbij wel duidelijk moet zijn gemaakt op welke wijze de structurele kwaliteit voldoende is geborgd. Die dispensatie kan worden verleend in gevallen dat op een kantoor (tijdelijk) slechts één curator is;
- De rechtbank kan van een curatoren-kantoor verlangen dat het kantoor zorgt voor aanwas van jonge curatoren op de lijst, waarbij mogelijk afscheid moet worden genomen van meer ervaren curatoren. De rechtbank geeft de kantoren een redelijke termijn om aan deze eis te voldoen;
- De curator die op de lijst van aan te stellen curatoren staat, dient tenminste 16 uren per jaar aan opleidingen op het gebied van het insolventierecht te volgen;
- Wanneer een curator die op de lijst van aan te stellen curatoren staat, van kantoor wisselt, is het niet vanzelfsprekend dat hij bij het nieuwe kantoor op de lijst van aan te stellen curatoren kan blijven en in aanmerking blijft komen voor aanstellingen. Hierover, alsook over de wijze waarop in de afwikkeling van lopende faillissementen voorzien wordt, dient tijdig overleg met de rechtbank plaats te vinden. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de curator de lopende faillissementen waarin hij is aangesteld, zelf afwikkelt. Wanneer dit echter niet wenselijk wordt geacht door de rechtbank of de curator zal zijn voormalig kantoor in beginsel voor de afhandeling van deze faillissementen zorg dienen te dragen.

Plaatsing op de lijst van aan te stellen curatoren geeft geen recht op aanstelling.

de Rechtspraak

Criteria aanstelling van een specifieke curator door de rechtbank

Bij de keuze voor aanstelling van een curator volgt de rechtbank artikel 14 lid 5 Fw. In dat kader houdt de rechtbank, onder meer, rekening met de navolgende criteria:

- (Verwachte) omvang van gefailleerde;
- Locatie van gefailleerde (geografische verdeling);
- Kennis van de branche van gefailleerde;
- Eventuele grensoverschrijdende aspecten;
- Eventuele noodzakelijke kennis van vreemde talen;
- Specifieke kenmerken van gefailleerde (bijvoorbeeld vermoeden van fraude);
- Omvang van de aanwezige kantoorondersteuning;
- Kennis, specifieke vaardigheden en ervaring van de curator;
- evenredige verdeling van faillissementen over de curatoren (‘plaats op de lijst’) en over de kantoren in het arrondissement;
- Voor zover de rechtbank bekend geen sprake van een tegenstrijdig belang

In uitzonderlijke situaties kan de rechtbank in een individueel faillissement besluiten (tijdelijk) een curator aan te stellen die op geen enkele lijst van aan te stellen curatoren staat. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn wanneer een faillissement specifieke expertise vereist.

Redenen om niet meer in aanmerking komen om te worden aangesteld als curator en verwijdering van de lijst van aan te stellen curatoren

- Op eigen verzoek van de curator.

In beginsel hoort de rechtbank een curator wanneer zij het voornemen heeft om een curator niet meer in aanmerking te laten komen voor aanstelling als curator of als zij het voornemen heeft een curator te verwijderen van de lijst van aan te stellen curatoren, alvorens een beslissing te nemen.

- Op voordracht van de rechtbank

Een curator wordt **met onmiddellijke ingang** van de lijst van aan te stellen curatoren verwijderd:

- Wanneer de bezwaren van de RC’s van zodanige aard zijn dat continuering van aanstelling / het zijn van curator niet meer kan worden gecontinueerd;
- Als de curator niet meer voor de VOG profiel 55 in aanmerking komt – de curator dient dit actief aan de rechtbank te melden;
- Verlies van vertrouwen van de RC’s die faillissementen behandelen binnen het arrondissement waar de curator op de lijst staat;
- Meermaals ontslag van de curator in individuele zaken op inhoudelijke gronden;
- Berisping, of schorsing in kracht van gewijsde of schrapping als advocaat in kracht van gewijsde;
- Berisping of schorsing of schrapping door de tuchtrechtelijke instantie welke toezicht houdt op de beroepsgroep van de curator die geen advocaat is;
- Onaanvaardbaar onvoldoende inzichtelijke salariskosten die door de rechter-commissaris of rechtbank eerder onder de aandacht van de curator is gebracht;
- Ernstige of herhaalde incidenten bij afwikkeling die door de rechter-commissaris of rechtbank eerder onder de aandacht van de curator is gebracht;
- Wanneer de curator niet meer over de voor zijn taken vereiste deskundigheid beschikt;
- Ingeval de curator zelf, dan wel zijn kantoor, in staat van faillissement is verklaard, aan hem/haar (voorlopig) surseance van betaling is verleend, op hem/haar de wettelijke schuldsaneringsregeling van toepassing is verklaard, of een WHOA-verzoek is ingediend;

- Wanneer de curator onder beschermingsbewind of curatele is gesteld.

Een curator wordt, **met inachtneming van een opzegtermijn**, van de lijst van aan te stellen curatoren verwijderd:

Wanneer de rechtbank aangeeft dat zij, om haar moverende redenen, het voornemen heeft de curator niet meer aan te stellen, onder meer, doch niet uitsluitend, vanwege:

- Wanneer niet meer wordt voldaan aan de criteria voor (continuering) plaatsing op de lijst van aan te stellen curatoren;
- Het niet voldoen aan de opleidingsvereisten;
- Grote wijzigingen in de kantoororganisatie van de curator waardoor kwaliteit niet meer is gewaarborgd;
- het feit dat de curator niet constructief is in de samenwerking met andere curatoren, ketenpartners of gefailleerde;
- Een reorganisatie in het arrondissement van de lijst aan te stellen curatoren;
- Een naar verwachting beperkte inzetbaarheid van de curator, gelet op de criteria voor aanstelling in een specifieke zaak en de verwachtingen rond het aantal en het type uit te spreken faillissementen, of
- De aanwas van nieuwe curatoren en de samenstelling van de lijst van aan te stellen curatoren op basis van kennis en ervaring.

Waarbij de rechtbank een opzegtermijn van maximaal 18 maanden aan kan houden, in welke periode de curator kan worden aangesteld, maar geen recht op aanstelling heeft.

Evaluatie gesprekken

Met het oog op de borging van de structurele kwaliteit van de curatoren wordt normaal gesproken met elk curatorenkantoor in ieder geval eenmaal per twee jaar een gesprek gevoerd, waarbij de samenwerking van het kantoor en van de individuele curatoren van het kantoor met de rechtbank concreet aan de orde komt. Ook worden de lopende faillissementen (voortgang, wijze van afwikkeling etc.) aan de orde gesteld.

Deze gesprekken vinden plaats mede aan de hand van door de curatoren tevoren ingevulde formulieren (**Formulier Kantoor Curator**) en beschikbare stuurinformatie. Ook is het mogelijk om kantooraudits uit te voeren.

Een curator kan, indien daar behoefte aan is, ook zelf om een gesprek met de rechtbank verzoeken.